

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Леськіва Ігоря Юрійовича

«Інноваційно-інвестиційний механізм формування і розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції», подану на здобуття наукового ступеня

кандидата економічних наук за спеціальністю

08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Актуальність обраної теми та її зв'язок з напрямками наукових досліджень. Тваринництво є важливою галуззю сільського господарства та створює значну частину його валової продукції. Значення цієї галузі визначається також суттєвим впливом на економіку сільського господарства та забезпечення населення важливими продуктами харчування. Світові тенденції глобалізації, швидкого технічного та технологічного підйому виробництва, зростання темпів розвитку національних ринків і, як наслідок, посилення конкурентної боротьби ставлять високі вимоги до функціонування ринку м'яса України. Вітчизняний ринок м'яса є одним із стратегічно важливих і найбільш значимих з огляду на дотримання продовольчої безпеки держави, а також стабільного функціонування переробної та харчової промисловості.

Наразі набуло особливої актуальності виробництво якісної і безпечної м'ясної продукції, що є можливим лише за умови наявності екологічно чистої сировини. Така необхідність виникла в умовах стрімкого розвитку інтеграційних процесів в агропромисловому виробництві і виходом вітчизняної продукції на зарубіжні ринки. Однак обсяги виробництва більшої кількості підприємств галузі тваринництва не повною мірою реалізують свій економічний та виробничий потенціал. Це пояснюється насамперед недостатньо розвиненою власною сировинною базою, а також зростанням імпорту м'ясних товарів, що негативно впливає на роботу м'ясопереробних підприємств. Для ефективного функціонування підприємств м'ясної промисловості та конкурентоспроможності м'ясної

продукції потрібно враховувати особливості й тенденції цільового ринку споживачів м'ясопродуктів для розробки відповідних заходів щодо забезпечення ефективності аграрного сектору та безпосередньо населення якісною й доступною м'ясною продукцією. Постає завдання пошуку нових форм і методів активізації розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності та його стратегічного спрямування і особливо це стосується галузі тваринництва, тому останнє переконує в актуальності теми дисертаційного дослідження, обраної І.Ю. Леськів.

Прагнення суб'єктів господарювання до економічного розвитку завжди наштовхується на необхідність розв'язання інноваційних завдань. І цілком очевидно, що у найближчій і довгостроковій перспективі максимізація саме інноваційного фактора стане вирішальною умовою стійкого розвитку економіки України. Цим шляхом йдуть розвинуті країни, і в нашого суспільства є передумови орієнтуватися на нього.

Крім того, враховуючи характер та змістовне наповнення роботи є всі підстави вважати її виконаною в руслі пріоритетних напрямів розвитку відповідно до «Програми розвитку АПК» на період до 2020 року. Дисертація виконувалась в рамках науково-дослідних робіт Подільського державного аграрно-технічного університету за темою «Формування стратегій та пріоритетів інноваційного розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 011U007032), де автором обґрунтовано стратегічні напрями інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції.

Ступінь обґрунтованості наукових досліджень, висновків і рекомендацій сформованих у дисертації. При викладенні та обґрунтуванні наукових результатів дисертант широко застосовує загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: монографічний, статистичних групувань, метод кореляційно-регресійного аналізу, графічний метод, метод порівнянь і співставлень, розрахунково-конструктивний метод та метод структурно-функціонального аналізу.

Наукові положення, висновки і рекомендації є достатньо достовірними, теоретично і методично обґрунтованими. Цьому сприяло достатньо широке використання наукових літературних джерел вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріалів статистичної звітності, різноманітних спеціалізованих збірників та довідкової літератури. Нормативно-правовою базою досліджень виступають Закони України, Укази Президента, постанови Кабінету Міністрів, дані Міністерства аграрної політики і продовольства України, інші документи законодавчого та виконавчого характеру.

Достовірність результатів досліджень також підтверджується їх апробацією на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

Практична цінність проведеного дослідження полягає в тому, що розроблені дисертантом теоретико-методичні напрацювання і наукові висновки трансформовано у прикладну площину для вирішення нагальних проблем розвитку агропромислового виробництва, забезпеченню населення м'ясом та м'ясною продукцією. Результати дослідження пройшли експериментальну перевірку та одержали практичне застосування в роботі Департаменту агропромислового розвитку Тернопільської обласної державної адміністрації, Бучацької районної державної адміністрації Тернопільської області, ТзОВ «Бучачагροхлібпром». Рекомендації стосовно забезпечення регіону м'ясною продукцією застосовувалися відділом агропромислового розвитку Бучацької районної державної адміністрації Тернопільської області при розробці пропозицій до проектів програм та прогнозів щодо забезпечення продовольчої безпеки регіону. Окремі результати дослідження використовуються в навчальному процесі Подільського державного аграрно-технічного університету, що підтверджується відповідними документами.

Мета дисертаційного дослідження, яка полягала в обґрунтуванні та поглибленні теоретико-методичних засад та розробці практичних

рекомендацій щодо удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму ефективного функціонування і розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції, в результаті проведеної роботи досягнута.

Висновки і рекомендації, зроблені в результаті дослідження, належним чином обґрунтовані і відповідають змісту роботи. Так, дисертантом з'ясовано сутність категорії «інноваційно-інвестиційний механізм формування і розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції»; встановлено, що реалізація запропонованого механізму забезпечить можливість отримання економічного, екологічного та соціального ефектів, формування яких опосередковує дію визначальних факторів інноваційно-інвестиційної моделі розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції; з'ясовано інституціональні основи формування ринку м'яса та м'ясної продукції, де поняття ринку розглядається, як особливий інститут, що існує для полегшення ринкового обміну, скорочення витрат по трансакціях; встановлено, що ринок м'яса і м'ясної продукції можна тлумачити як складову частину продовольчого ринку; проаналізовано сучасний стан і тенденції розвитку виробництва м'яса, зокрема здійснено аналіз інноваційно-інвестиційного забезпечення формування та функціонування ринку м'ясної продукції; встановлено, що основною причиною сповільнення розвитку виробництва м'яса в Україні є низька інвестиційна привабливість тваринництва, зокрема м'ясного; доведено, що інноваційний розвиток ринку м'яса і м'ясної продукції потребує належного інвестиційного забезпечення, а стимулювання інвестиційної діяльності слід розглядати в контексті стратегії розвитку національної економіки на інноваційній основі; запропоновано шляхи удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму формування ринку м'яса та м'ясної продукції.

Таким чином, за критерієм обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій сформульованих у дисертації та практичній корисності результатів дослідження, робота Леськіва І.Ю. цілком узгоджується з діючими вимогами МОН України.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі, є достатньо достовірними, теоретично і методично обґрунтованими. На підставі проведених досліджень дисертантом одержані наступні винесені на захист результати, сутність яких складає наукову новизну, а саме:

- удосконалено теоретико-методичний підхід до формування інноваційно-інвестиційного механізму як детермінанти розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції;

- удосконалено теоретичні підходи до економічної сутності ринку м'яса та м'ясної продукції;

- удосконалено сутнісно-змістовне значення інституціональних особливостей з погляду взаємозв'язку розвитку та структури ринку м'яса та м'ясної продукції;

- удосконалено формалізований підхід до ідентифікації регіонів в яких створення кластерного формування є доцільним та економічно виправданим;

- дістало подальшого розвитку визначення сутності інноваційно-інвестиційного механізму;

- дістало подальшого методика наукового дослідження формування та розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції;

- дістало подальшого розвитку моделювання процесів розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції;

- дістало подальшого розвитку система заходів активізації розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції;

- дістало подальшого розвитку визначення та обґрунтування стратегічних напрямів розвитку м'ясного ринку.

Оцінка змісту дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертаційної роботи складає 205 сторінок комп'ютерного тексту, у т.ч.

181 сторінку основної частини. Робота містить 39 таблиць, 38 рисунків та 6 додатків на 6 сторінках. Список використаних джерел налічує 166 найменувань на 16 сторінках. За своїм обсягом, змістом, структурою, повнотою викладення результатів дослідження, мовно-літературним оформленням вона відповідає вимогам МОН України до дисертацій даного профілю.

До позитивних моментів дисертації слід віднести велику кількість опрацьованого в процесі роботи матеріалу. Зміст дисертації вказує на глибоке вивчення автором різноманітних джерел, пов'язаних з проблематикою розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції його інвестиційно-інноваційного формування. Незважаючи на те, що досліджувані явища для вітчизняної господарської практики багато в чому є не новими, дисертанту вдалося знайти аспекти, які у нинішніх умовах потребують додаткового дослідження, досить повно їх вивчити, виявити проблемні питання та запропонувати шляхи їх усунення. Цікавими з наукової точки зору будуть більшість представлених в роботі пропозицій та рекомендацій, які створюють умови для підвищення ефективності аграрних підприємств тваринницького напрямку в сільському господарстві, що в підсумку призведе до розвитку ринку м'яса і м'ясних продуктів. Широко досліджена та досить повно розкрита і тема аспектів формування, функціонування та забезпечення механізмів відновлення як обсягу продукції так і її структури і механізмів державного регулювання досліджуваного ринку та удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції. Завдання, що ставилися автором, виконані і узгоджуються із висновками.

В частині оцінки теоретико-методичних аспектів є процеси функціонування та розвитку соціально-економічних систем які забезпечуються умовами функціонування суспільного відтворення та суб'єктивними чинниками його управління. На основі узагальнення літературних джерел і визначення в них змісту і сутності категорії "інвестиції", "інновації" і "інноваційно-інвестиційного механізму" було

встановлено основні передумови їх розвитку, які полягають в узгодженні з цілим рядом тенденцій, вимог та потреб. Такий теоретико-методичний погляд забезпечив дисертанту системний підхід у визначенні ключових блоків удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції, їх формування під дією різноманітних факторів.

У прикладному відношенні дисертація відзначається чіткою виробничою спрямованістю і достатньо широкими конкретними прикладами і розрахунками, які свідчать про великі можливості підвищення результативності тваринницького виробництва за рахунок ефективного механізму створення, функціонування та розвитку вітчизняного ринку м'яса і м'ясної продукції. При цьому автор не обмежується загальною констатацією окремих фактологічних положень, а концентрує увагу, на завдання які конкретно можуть бути вирішеними.

В науково-практичному плані заслуговують на увагу запропоновані автором стратегічні напрями інноваційно-інвестиційного механізму, який передбачає узгоджене поєднання ключових положень ринкового механізму та особливостей державного регулювання з урахуванням орієнтації на визначені цілі, стимули і стратегічні пріоритети, а також передбачає відповідні методи, важелі, інструменти управління та впровадження.

Отже за критеріями повноти розкриття теми дослідження та доведення одержаних результатів до рівня практичного впровадження, дисертація також узгоджується з відповідними вимогами МОН України.

Повнота викладу наукових положень, висновків і пропозицій в опублікованих працях.

Автореферат відповідає змісту дисертації, в публікаціях досить повно викладені і відображені основні положення і результати дослідження.

За темою дисертації опубліковано 10 наукових праць загальним обсягом 5,36 друк. арк., особисто автору належить 4,56 друк. арк., в тому

числі 8 одноосібних, з них у наукових фахових виданнях – 5 статей та 1 статті у зарубіжних виданнях.

Дискусійні положення та зауваження.

Не дивлячись на позитивне враження від ознайомлення з роботою, в цілому, слід вказати на наявність в ній певних дискусійних положень та недоліків, а саме:

1. При демонстрації автором факторів інновацій в галузі тваринництва (С. 30-32 дисертації) доцільним було б більше уваги приділити деталізації виділених автором соціальних факторів, адже ринок м'яса та м'ясної продукції, як і будь-який ринок агропродовольчої продукції є системою соціально-економічних відносин.

2. В підрозділі 2.1 нечітко ідентифікованою є позиція автора щодо значення господарств населення, які виробляють продукцію тваринництва, в соціально-економічному розвитку регіону.

3. Підрозділ 2.3 доцільно було б доповнити аналітичною інформацією щодо використання інновацій в господарській діяльності підприємств тваринницького напрямку.

4. Виділені автором стратегічні напрями розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції (С. 157-158 дисертації) доцільно було б доповнити розрахунковими результатами економічної оцінки очікуваних ефектів.

5. Автору слід було б доповнити розрахунками ефективності пропозиції щодо розвитку регіональних кластерів (С. 169-173), а також конкретизувати джерела інвестиційних ресурсів для реалізації запропонованих заходів та чітко визначити склад суб'єктів, які ініціюють створення кластерів.

Разом з тим, хочемо зазначити, що вказані зауваження не є визначальними і суттєво не впливають на загальне враження від роботи, а сама дисертація заслуговує позитивної оцінки.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Леськіва І.Ю. «Інноваційно-інвестиційний механізм формування і розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції» виконана на актуальну тему, має достатній рівень обґрунтованості та достовірності і є завершеним науковим дослідженням. В дисертації автором отримані науково корисні результати щодо вдосконалення, становлення та функціонування інноваційно-інвестиційного механізму формування і розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції. Зміст дисертації, аналітичний рівень, отримані наукові висновки та практичні рекомендації відповідають пунктам 9, 11, 12, 13 діючого «Порядку присудження наукових ступенів» старшого наукового співробітника, а автор – Леськів Ігор Юрійович – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук,
доцент кафедри організації
виробництва, бізнесу та менеджменту
Харківського національного технічного
університету сільського господарства
імена Петра Василенка

Ю.М. Сагачко



Сагачко Ю.М.
[Signature]